

क्षेत्रीय अन्वेषकांसाठी सूचना

चाचणीला प्रारंभ करण्यापूर्वी खालील सूचना काळजीपूर्वक वाचा.

- यु-डायस शाळा संकेतांक, विद्यार्थी ओळख क्रमांक, विद्यार्थी आधार क्रमांक, विभाग संकेतांक (ग्रामीण - 1, शहरी - 2), शाळा व्यवस्थापन (शासकीय - 1, शासकीय अनुदानित - 2), विद्यार्थी लिंग (मुलगा - 1, मुलगी - 2), संवर्ग (अ.जा. - 1, अ.ज. - 2, इ. मा. व. - 3, खुला/सर्वसाधारण - 4), विशेष गरजा असलेली मुले : (चलनवलन विषयक दिव्यांगत्व - 1, अंध/अधुदुष्टी - 2, कर्णबाधिर - 3, मुकबाधिर - 4, गतिमंदत्व - 5, इतर दिव्यांगत्व - 6), विद्यार्थ्यांचे नांव, शाळेचे नांव, जिल्हा संकेतांक आणि राज्य संकेतांक लिहा.
- निवड केलेल्या एकूण विद्यार्थ्यांची दोन गटांमध्ये विभागणी करा.
- विद्यार्थ्यांच्या एका गटासाठी एक चाचणी पुस्तिका वितरित करण्यात यावी.
- चाचणी पुस्तिका वितरित करण्याआधी पहिल्या पानावरील सर्व नोंदी शाळेच्या रजिस्टरनुसार/वर्ग शिक्षकाच्या सहाय्याने पूर्ण करा.
- सर्व नोंदी या आवश्यक असून त्या वेळळ इंग्रजीत असाव्यात. सर्व संकेतांक आंतरराष्ट्रीय अंकांमध्ये लिहावेत. जसे : 1, 2, 3, ...
- सर्व मुले त्यांच्या बैठक क्रमांकावर व्यवस्थित बसली आहेत, हे सुनिश्चित करावे.
- मुलांना त्यांची पेन्सिल व खोडरबर बाहेर काढण्यास व तयार ठेवण्यास सांगा.
- मुलांना चाचणी पुस्तिका वितरित करा. सूचना दिल्याशिवाय मुलांनी पुस्तिका उघडू नये असे सांगावे.
- दिलेल्या पर्यायांमधून प्रश्नाचे उत्तर शोधण्याबाबत विद्यार्थ्यांना निर्देशित करा.
- योग्य पर्यायाला गोल करा.
- प्रश्नाचे उत्तर कसे नोंदवायचे/गोल करावयाचे हे विद्यार्थ्यांना फळ्यावर उदाहरण देऊन स्पष्ट करा.

प्रश्न : दिलेल्या 36, 28, 41 आणि 59 या संख्येपैकी कोणती संख्या सर्वात मोठी आहे?

- अ) 36
ब) 28
क) 59
ड) 41

- क्षेत्रीय अन्वेषकांनी मुलांना उत्तराच्या वेळळ एका पर्याय क्रमांकावर बरोबर उत्तर म्हणून गोल करण्यास सांगावे.
- मुलांना खालील निर्देश द्यावे. प्रश्न क्र. 1 कडे पहा, दिलेला परिच्छेद तुम्ही सर्वांनी मनात वाचा.

भाषा चाचणी : (प्रश्न क्र. 1 ते प्रश्न क्र. 15)

- क्षेत्रीय अन्वेषकांनी मुलांना एका प्रश्नाकडून दुसऱ्या प्रश्नाकडे जाण्याकरिता मदत करावी.
- मुलांना दिलेला परिच्छेद, जाहिरात, भित्तिपत्रक किंवा दिनदर्शिका (कॅलेंडर) मनात वाचण्यास सांगावे.
- क्षेत्रीय अन्वेषकांनी या परिच्छेदांचे प्रकट वाचन करू नये.
- क्षेत्रीय अन्वेषकांनी मुलांचे मौन वाचन संपविल्यानंतरच एकामागे एक याप्रमाणे प्रश्न त्यांच्या पर्यायांसहित वाचून दाखवावेत.
- प्रत्येक प्रश्नाच्या योग्य पर्यायावर मुलांना गोल करण्यास सांगावे.

परिसर अभ्यास (EVS) (प्रश्न क्र. 16 ते प्रश्न क्र. 30) आणि गणित (प्रश्न क्र. 31 ते प्रश्न क्र. 45) :

- मुलांना खालील निर्देश द्या. दिलेल्या पर्यायांमधून प्रश्नाचे उत्तर शोधा. अपूर्ण उत्तराच्या पर्यायाला गोल करा.
- मुलांना खालील निर्देश द्या. मी हे मोठ्याने वाचतो. तुम्ही सर्वांनी माझ्यासोबत मौन वाचन करायचे आहे. (मनात वाचायचे आहे.)

पहिला प्रश्न योग्य गतीने व मोठ्या आवाजात वाचा, ज्यायोगे मुलांना तो समजणे शक्य होईल. आवश्यकता वाटल्यास पुन्हा एकदा वाचणे.

- प्रत्येक प्रश्नाचे प्रकट वाचन करण्यासाठी प्रत्येक प्रश्नाला अंदाजे 20 ते 30 सेकंद लागतील. आता आपल्या पुस्तिकेतील अचूक पर्यायाला गोल करा. अशी सूचना द्या.
- मुलांना/मुलींना स्वतः प्रश्नाचे उत्तर देऊ द्यावे.
- पुढील प्रश्नाकडे जाण्याआधी, मुलांनी प्रश्न समजून त्याचे उत्तर नोंदवण्यापूर्वी साधारण 45 सेकंदांपर्यंत वाट पहा.
- प्रश्नाचे उत्तर शोधण्यासाठी मुलांना सहाय्य करू नका.
- मुलांना खालील निर्देश द्या, "आता आपण पुढील प्रश्नाकडे जाऊ. पुढचा प्रश्न लक्ष देऊन एका."
- वरील सूचनांचे पालन करून प्रत्येक प्रश्न पूर्ण करण्यासाठी साधारणपणे 2 मिनिटे लागतील.
- हीच पद्धत सर्व प्रश्नांसाठी एका नंतर एक शेवटपर्यंत वापरावी.
- संपूर्ण प्रक्रिया पूर्ण होण्यास साधारण 90 मिनिटे लागतील.
- चाचणी पूर्ण झाल्यानंतर मुलांकडून सर्व चाचणी पुस्तिका ताब्यात घ्याव्यात/जमा कराव्यात.
- विद्यार्थी क्रमांकाच्या घट्टत्या क्रमानुसार पुस्तिका लावून घ्याव्या.
- मुलांना वितरित केलेल्या चाचणी पुस्तिकांची संख्या, उपस्थित मुलांच्या संख्येशी जुळत आहे का हे सुनिश्चित करावे.

भाग - १ : खाली दिलेली गोष्ट वाच.

माझ्याशी कोणी खेळत नाही.

शाळा सुटायला अजून थोडा अवधी होता. सगळे खेळत होते. एक मुलगा ज्याचे नाव राजू होते, तोही खेळायला गेला. परंतु त्याच्यासोबत कोणी खेळले नाही याचे त्याला फार वाईट वाटले. थोड्या वेळाने शाळा सुटल्याची घंटा झाली. सर्व मुले आपापल्या घरी गेली. राजूसुद्धा घरी आला. मात्र त्याचे मन कशातच लागत नव्हते. आईने विचारले, "तू इतका उदास का दिसत आहेस?" त्याने उत्तर दिले - "आई माझ्यासोबत कोणीच खेळत नाही." आई म्हणाली - यात इतकं उदास होण्यासारखं काय आहे?" उदया तू तुझ्या मित्रांना तुलाही खेळत घ्यायला सांग." दुसऱ्या दिवशी राजू शाळेत गेला आणि मित्रांना म्हणाला - "मला सुद्धा तुमच्याबरोबर खेळावयाचे आहे." मित्रांनी त्याचा हात पकडला आणि मैदानावर घेऊन आले. तो सुद्धा खेळू लागला. त्या दिवशी त्याला खूप आनंद झाला.

योग्य उत्तराच्या पर्याय क्रमांकाला गोल कर.

प्र. १) मुले कोणासोबत खेळत नव्हती?

- अ) बाहुली
- ब) राजू
- क) आई
- ड) चुनमुन

प्र. २) मुले घरी कधी गेली?

- अ) जेव्हा त्यांच्या आईने बोलावले तेव्हा.
- ब) शाळेची घंटा वाजल्यानंतर.
- क) त्यांचा खेळ संपल्यानंतर.
- ड) त्यांच्या मित्रांनी येण्यास सांगितल्यानंतर.

रिकामी जागा भरण्यासाठी योग्य पर्याय लिही.

प्र. ३) राजूची समस्या ऐकून _____

- अ) आईने शिक्षा केली.
- ब) आईने सल्ला दिला.
- क) आईने त्याच्यावर प्रेम केले.
- ड) आईने त्याचे कौतुक केले.

योग्य उत्तराच्या पर्याय क्रमांकाला गोल कर.

प्र. ४) राजूचे मित्र त्याच्या हाताला धरून का घेऊन गेले?

- अ) त्याच्यासोबत खेळण्यासाठी.
- ब) त्याला शाळेपासून दूर पाठवण्यासाठी.
- क) त्याने अभ्यास करण्यासाठी.
- ड) त्याला शिक्षकांकडे नेण्यासाठी.

प्र. ५) त्या दिवशी त्याला खूप आनंद झाला.

वरील वाक्यातील अधोरेखित शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द पर्यायातून निवड.

- अ) कंटाळवाणा
- ब) आनंद
- क) राग
- ड) दुःख

भाग - २ : खालील गोष्ट वाच.

तहानलेली चिमणी

एक चिमणी खूप तहानलेली होती. तिने भिंतीजवळ एक नळ पाहिला. ती नळाजवळ गेली. परंतु त्याला पाणी नव्हते. चिमणीने पाण्याचा शोध सुरू केला. पण पाणी कोठेच मिळाले नाही. ती थकली. म्हणून झाडाच्या फांदीवर बसली. इतक्यात तिने एका मुलीला हातात पाण्याने भरलेले भांडे धरलेले पाहिले. तिने झाडाखाली ठेवलेल्या वाटीत पाणी ओतले. चिमणी पटकन खाली उडाली आणि पाणी प्यायली.

योग्य उत्तराच्या पर्याय क्रमांकाला गोल कर.

प्र. ६) ही गोष्ट कोणाबद्दल आहे ?

- अ) मुलगी
- ब) कावळा
- क) चिमणी
- ड) खार

प्र. ७) पाण्याचा शोध घेतल्यानंतर, थकलेली चिमणी कोठे बसली ?

- अ) कप
- ब) भिंतीवर
- क) नळावर
- ड) झाडाच्या फांदीवर

प्र. ८) चिमणी कशाचा शोध घेत होती ?

- अ) अन्नाचा
- ब) पाण्याचा
- क) एका मुलीचा
- ड) एका कपाचा

प्र. ९) चिमणीने भिंतीजवळ काय पाहिले ?

- अ) एक झाड
- ब) एक नळ
- क) एक भांडे
- ड) एक वाटी

प्र. १०) मुलीने _____ खाली ठेवलेल्या वाटीत पाणी ओतले.

- अ) झाड
- ब) रोपटे
- क) नळ
- ड) छप्पर

भाग - ३ : खालील दिनदर्शिका (कॅलेंडर) पहा.

जानेवारी						२०१७	
रविवार	सोमवार	मंगळवार	बुधवार	गुरुवार	शुक्रवार	शनिवार	
१ नव वर्ष	२	३	४	५	६	७	
८	९	१०	११	१२	१३ भोगी	१४ मकर संक्रांत	
१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	
२२	२३	२४	२५	२६ प्रजासत्ताक दिन	२७	२८	
२९	३०	३१					

योग्य उल्लेखाच्या पर्याय क्रमांकाला गोल कर.

प्र. ११) १४ जानेवारीला काय आहे ?

- अ) मकर संक्रांत
- ब) प्रजासत्ताक दिन
- क) भोगी
- ड) नव वर्ष

प्र. १२) जानेवारी २०१७ मध्ये किती रविवार आहेत ?

- अ) तीन
- ब) चार
- क) पाच
- ड) सहा

प्र. १३) जानेवारी २०१७ मध्ये शेवटचा शुक्रवार कोणत्या तारखेस आहे ?

- अ) ६
- ब) २७
- क) २८
- ड) ३१

प्र. १४) भोगी कोणत्या दिवशी आहे ?

- अ) मंगळवार
- ब) बुधवार
- क) गुरुवार
- ड) शुक्रवार

प्र. १५) भोगी नंतर लगेच येणारा रविवार कोणत्या तारखेस येतो ?

- अ) ८
- ब) १४
- क) १५
- ड) २२

प्र. १६) तुम्हाला एक बेडूक दिसत आहे. तुम्हाला एक दगड दिसत आहे.
तुम्ही त्यांच्याजवळ जाता आणि टाळी वाजवता.
बेडूक उडी मारतो, पण दगड नाही.
हे काय दर्शवते ?

- अ) दगड सजीव आहे व बेडूक निर्जीव आहे.
- ब) दगड निर्जीव आहे आणि बेडूक सजीव आहे.
- क) बेडूक आणि दगड दोन्ही निर्जीव आहेत.
- ड) बेडूक आणि दगड दोन्ही सजीव आहेत.

प्र. १७) शाळा सुटल्यानंतर आपल्या बाटलीत उरलेल्या पाण्याचा सर्वात चांगला उपयोग काय असेल ?

- अ) ते कुठेही सांडून द्यावे.
- ब) मित्राच्या अंगावर फेकावे.
- क) त्यासोबत खेळावे.
- ड) झाडाला पाणी देण्यासाठी त्याचा वापर करावा.

प्र. १८) आरोग्य चांगले राहण्यासाठी तुम्ही खालीलपैकी कोणते अन्न खाल?

- अ) केक आणि बिस्किटे
- ब) चिप्ससारख्या तळलेल्या वस्तू
- क) दूध आणि फळे
- ड) मिठाई

प्र. १९) रस्त्यावरून चालताना आपण काही वाहतूक चिन्हे पाहतो.

हे चिन्ह काय सांगते ?

- अ) पुढे शाळा आहे.
- ब) पुढे रुग्णालय आहे.
- क) पुढे उद्यान आहे.
- ड) पुढे खेळाचे मैदान आहे.

प्र. २०) खालील चित्र पहा.

इथे कोणती कृती केली जात आहे ?

- अ) धातूची भांडी बनविणे.
- ब) मातीची भांडी बनविणे.
- क) पिशव्या तयार करणे.
- ड) चाके तयार करणे.

प्र. २१) "माझ्या आईने या महिन्यात एका बाळाला जन्म दिला, आता मला एक छोटी बहीण आहे!" माझ्या कुटुंबात कसा बदल झाला?

- अ) माझे कुटुंब आता आणखी मोठे झाले.
- ब) माझे कुटुंब आता छोटे झाले.
- क) काहीही बदल झाला नाही.
- ड) माझे माझ्या बहिणीवर प्रेम आहे.

प्र. २२) उकळत्या पाण्याच्या भांड्यावर झाकण्यासाठी एका धातूच्या प्लेटचा उपयोग केला आहे. तुम्हाला प्लेटमध्ये कोणते बदल दिसतील?

- अ) प्लेट गरम होईल.
- ब) प्लेट थंड होईल.
- क) कोणताही बदल होणार नाही.
- ड) प्लेट फुटेल.

प्र. २३) तुम्हाला जगात घडणाऱ्या कोणत्याही ५ चालू घडामोडीविषयी माहिती लिहायची आहे. खालीलपैकी कोण तुम्हाला ही माहिती देणार?

अ)

पत्र

ब)

पाठ्यपुस्तक

क)

गोष्टीचे पुस्तक

ड)

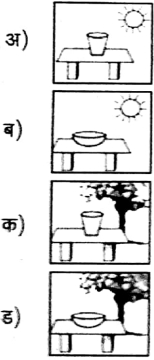
वर्तमानपत्र

प्र. २४) प्राण्यांचा क्रम त्यांच्या आकारानुसार लहान ते मोठा असा लावलेला आहे.
योग्य क्रम कोणता आहे?

- अ) कुत्रा, हत्ती, सिंह
ब) घोडा, हत्ती, उंदीर
क) खार, सिंह, हत्ती
ड) मांजर, गाय, कुत्रा

प्र. २५) चित्रांकडे पहा. प्रत्येक पेल्यात आणि सपाट भांड्यात सारखेच पाणी ओतले आहे.
त्यांना उन्हात आणि सावलीत ठेवले आहे.
काही तासानंतर कोणत्या भांड्यातील पाणी जास्त प्रमाणात कमी होईल?

प्र. २६) नेमबाजीच्या (डार्ट बोर्ड) खेळात ४ खेळाडूंचे गुण खालीलप्रमाणे आहेत.

खेळाडू	गुण
रश्मी	०
राकेश	५०
सोहा	१५०
रेहमान	१००

चक्राच्या मध्यभागी बैलाचा डोळा असून त्याला भेदले तर ५० गुण मिळतात, इतर कुठेही लागल्यास तुम्हाला शून्य गुण मिळतात. खालीलपैकी कोणत्या जोडीने बैलाचा डोळा भेदला आहे?

- अ) रश्मी आणि राकेश
ब) रेहमान आणि रश्मी
क) सोहा आणि रश्मी
ड) राकेश आणि सोहा

प्र. २७) जर तुमच्या वडिलांचे पैसेचे पाकीट बाजारात चोरीला गेले, तर तुम्ही तक्रार कुठे नोंदवाल?

- अ) पोलीस ठाणे
ब) रुग्णालय
क) बँक
ड) शाळा

प्र. २८) खालीलपैकी कोणत्या गटातील प्राणी उड्या मारत चालतात ?

- अ) घोडा, ऊंट
- ब) मांजर, शेळी
- क) हत्ती, कुत्रा
- ड) ससा, कांगारू

प्र. २९) आपण बसने प्रवास करीत आहात आणि अचानक बसचा चालक रहदारीचा लाल दिवा पाहतो. त्याने काय केले पाहिजे ?

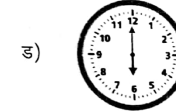
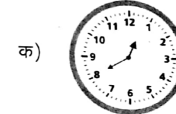
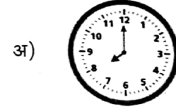

- अ) पुढे जात राहिले पाहिजे.
- ब) बस थांबवली पाहिजे.
- क) अधिक वेगाने पुढे गेले पाहिजे.
- ड) कमी वेगाने पुढे गेले पाहिजे.

प्र. ३०) कुटुंबात एक महिन्याचे बाळ आहे. बाळाला देण्यात येणाऱ्या अन्नात मुख्य अन्न काय असावे ?

- अ) चपाती व डाळ
- ब) फक्त फळे
- क) भाज्याचे सूप
- ड) आईचे दूध

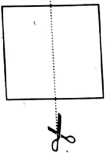
प्र. ३१) तुमची शाळा सकाळी ८ वाजता भरते. खालीलपैकी कोणते घड्याळ ही वेळ दाखवते ?

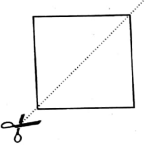
प्र. ३२) हा आकार मिळवण्यासाठी खालील कागद कसा कापाल ?

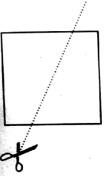
अ)

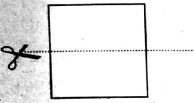
ब)

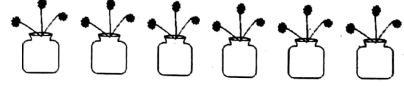
क)

ड)

प्र. ३३) संख्यांची कोणती क्रिया एकूण फुलांची संख्या दाखवते ?

अ) $६ + ३$

ब) ६×३

क) ६×६

ड) $६ \div ३$

प्र. ३४) कोणत्या घराचा क्रमांक तीनशे शहाण्णव आहे ?

अ)

ब)

क)

ड)

प्र. ३५) खालील तक्ता विविध दिवशी ग्रंथालयाला भेट दिलेल्या व्यक्तींची संख्या दर्शवितो.

सोमवार	
मंगळवार	
बुधवार	
गुरुवार	
शुक्रवार	

कोणत्या दिवशी सर्वाधिक व्यक्तींनी ग्रंथालयाला भेट दिली ?

अ) गुरुवार

ब) शुक्रवार

क) सोमवार

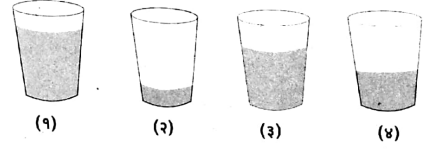
ड) मंगळवार

प्र. ३६) तुमच्याकडे ३ रुपये आहेत. त्यामधून कोणत्या दोन गोष्टी तुम्ही खरेदी करू शकता ?

वस्तू	किंमत
पेपरच्या क्लिप्स	₹ ४
बॉलपेन	₹ २
पेन्सिल	₹ १
पट्टी	₹ ३

- अ) पेपर क्लिप्स आणि बॉलपेन
 ब) पेपर क्लिप्स आणि पेन्सिल
 क) पेन्सिल आणि पट्टी
 ड) बॉलपेन आणि पेन्सिल

प्र. ३७) पाण्याने भरलेल्या ग्लासची चढत्या पातळीने मांडणी करणेसाठी खालीलपैकी कोणता क्रम योग्य आहे ?

- अ) २, ४, ३, १
 ब) १, २, ३, ४
 क) २, १, ४, ३
 ड) ४, ३, २, १

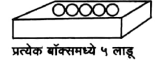
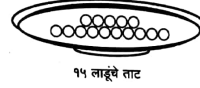
प्र. ३८)

डायरी आणि बॅग यांची एकूण किंमत किती ?

- अ) ₹ 240
 ब) ₹ 329
 क) ₹ 470
 ड) ₹ 509

प्र. ३९)

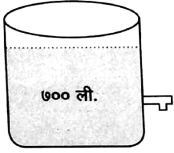
ताटात १५ लाहू आहेत. प्रत्येक बॉक्समध्ये ५ लाहू ठेवल्यास, ताटातील सर्व लाहूवांसाठी किती बॉक्स लागतील ?

- अ) (एक बॉक्स)
 ब) (दोन बॉक्स)
 क) (तीन बॉक्स)
 ड) (पाच बॉक्स)

प्र. ४०) खालीलपैकी कोणती आकृती वर्तुळ आहे ?

- अ)
 ब)
 क)
 ड)

प्र. ४१) एका टाकीमध्ये ७०० ली. पाणी आहे.

काही पाणी वापरले गेले. आता २७५ ली. पाणी शिल्लक आहे, तर किती पाणी वापरले गेले ?

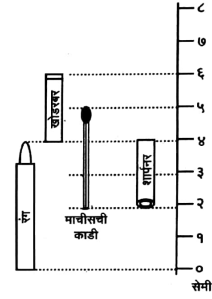
- अ) २७५ ली.
 ब) ४२५ ली.
 क) ५७५ ली.
 ड) ९७५ ली.

प्र. ४२) पुढील आकृतिबंधामध्ये प्रश्नचिन्हाच्या जागी काय येईल ?

- अ)
 ब)
 क)
 ड)

प्र. ४३) कोणती वस्तू ३ सेमी लांब आहे ?

- अ)
 ब)
 क)
 ड)

प्र. ४४) आकृतिबंधातील पुढील दोन संख्या कोणत्या?

१२, १६, २०, २४, _____, _____.

अ) २८, ३४

ब) २५, २६

क) ३२, ४०

ड) २८, ३२

प्र. ४५) १ पेन्सिलीची किंमत = ५ रुपये आहे.

अशा ४ पेन्सिलींची   किंमत = ₹ _____

अ) ₹ ९

ब) ₹ २०

क) ₹ ५४

ड) ₹ ५

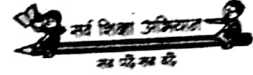
2017

Government of India
Ministry of Human Resource Development

Educational Survey Division
राष्ट्रीय शैक्षिक अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद्
NATIONAL COUNCIL OF EDUCATIONAL RESEARCH AND TRAINING
Sri Aurobindo Marg, New Delhi 110 016
Visit us at : <http://www.ncert.nic.in>

Class

3

National Achievement Survey

Achievement Test

Test Form No.

3 2

Medium of Instruction **Marathi**

<< TO BE FILLED IN BY TEACHER >>

UDISE School Code		<input type="text"/>																	
Area Code		1 Rural		2 Urban		☐		Section (Eg. Section A = 01, and likewise...)		<input type="text"/>									
School Management		1 Govt.		2 Govt.-aided		☐		Student Gender		1 Boy		2 Girl		☐					
Student Aadhaar Number		<input type="text"/>										CWSN (Children With Special Need)		1 Yes		2 No		☐	
Social Group		1 SC		2 ST		3 OBC		4 General		☐		Student Roll No.		<input type="text"/>		(As per Class Register)			
Student Name		<input type="text"/>																	
School Name		<input type="text"/>																	
District Name		<input type="text"/>																	
State Name		Maharashtra																	